32127 Regels met betrekking tot versnelde ontwikkeling en verwezenlijking van ruimtelijke en infrastructurele projecten (Crisis- en herstelwet)

Nr. 247 Brief van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 oktober 2026

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen van 18 september 2025 heeft uw Kamer een motie van het lid Van der Plas aangenomen waarin zij de regering verzoekt om uiteen te zetten hoe artikel 1.4 van de Crisis- en herstelwet (Chw) opnieuw onderdeel kan worden in de Omgevingswet zodat woningbouw en bijbehorende energie-infrastructuur sneller gerealiseerd worden.[1] Artikel 1.4 Chw beperkte de mogelijkheden van decentrale overheden om beroep in te stellen tegen een besluit van het Rijk. In deze brief zal ik toelichten hoe artikel 1.4 Chw werkte en waarom deze bepaling niet in de Omgevingswet is opgenomen. Daarnaast licht ik toe dat ik zal bezien of beperkingen in het beroepsrecht van overheden kunnen leiden tot versnelling van woningbouw en energie- en CO_2-projecten.

Hoe werkte artikel 1.4 Chw?
In artikel 1.4 Chw was kort gezegd opgenomen dat een decentrale overheid niet in beroep kon gaan bij de bestuursrechter tegen een besluit van de centrale overheid, tenzij dat besluit was gericht aan die decentrale overheid. De bepaling zag dus uitsluitend op de beroepsprocedure en niet op de bezwaarprocedure. Artikel 1.4 Chw is ingevoerd naar aanleiding van het advies van de Commissie-Elverding, waarin geadviseerd werd om voor rijksinfrastructuur het beroepsrecht van overheden in te perken.[2]

Waarom is artikel 1.4 Chw niet opgenomen in de Omgevingswet?

In de Omgevingswet is een groot deel van de bepalingen van de Chw opgenomen; artikel 1.4 Chw is daarbij komen te vervallen.[3] Een van de uitgangspunten van de Omgevingswet is dat bestuursorganen gelijkwaardig zijn en dat er onderling vertrouwen is. Geschillen tussen overheden onderling moeten zoveel mogelijk via minnelijke weg opgelost worden.

Daarnaast zijn alle procesrechtelijke bepalingen van hoofdstuk 1 Chw, waaronder artikel 1.4 Chw, tweemaal geëvalueerd.[4] Daaruit bleek dat het uitsluiten van beroep door decentrale overheden vaak geen substantiële tijdwinst opleverde, aangezien er meestal ook andere partijen waren die in beroep gingen.[5] Voor de uitkomst van een bestuursrechtelijk geschil maakte het dus niet of nauwelijks uit of een (decentraal) bestuursorgaan wel of geen beroepsrecht had. Daarom is

[1] Kamerstuk 36 800, nr. 26.
[2] Kamerstuk 32 127, nr. 3, p. 44.
[3] Kamerstuk 34 986, nr. 3, p. 442 en Kamerstuk 32 127, nr. 219, p. 12 - 13.
[4] Zie Kamerstuk 32 127, nr. 160 en Kamerstuk 32 127, nr. 200.
[5] Kamerstuk 32 127, nr. 219, p. 12.

destijds bij de permanentmaking van de Chw overwogen dat in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) geen generieke afwijking dient te worden opgenomen van de hoofdregel dat in het bestuursrecht elke belanghebbende, dus ook een bestuursorgaan (vgl. artikel 1:2, tweede lid, Awb), beroep in kan stellen bij de bestuursrechter. Bij die afweging is ook betrokken dat het beperken van het beroepsrecht bij de bestuursrechter automatisch betekent dat de weg naar de burgerlijke rechter open komt te staan.[6] Artikel 6 EVRM vereist namelijk dat er altijd toegang moet zijn tot de rechter. Daarmee ontstond de situatie dat bestuursorganen die voor desbetreffende besluiten als belanghebbende konden worden aangemerkt, niet naar de bestuursrechter konden, maar wel een vordering konden instellen bij de burgerlijke rechter. Zo ontstonden er voor belanghebbenden bij hetzelfde besluit twee parallelle procedures. Dit is onwenselijk. Daarenboven duren procedures bij de burgerlijke rechter gemiddeld langer dan bestuursrechtelijke procedures, zodat het effect van deze bepaling net tegengesteld kon zijn aan wat werd beoogd: een vertraging in plaats van een versnelling van de procedures.[7]

Voorgaande redenen leidden tot de conclusie dat de opname van artikel 1.4 Chw ook in de Omgevingswet niet zou leiden tot het beoogde doel. Namelijk een versnelling van procedures. Om die reden is deze bepaling niet opgenomen in de Omgevingswet.

Herintroductie?
Op dit moment zie ik voor de versnelling van de woningbouw geen aanleiding om het voormalige artikel 1.4 Chw in dezelfde vorm te herintroduceren in de Omgevingswet. Artikel 1.4 Chw had immers alleen betrekking op het beperken van beroep tegen besluiten van de centrale overheid. Woningbouwprojecten worden vrijwel altijd mogelijk gemaakt door een wijziging van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een woningbouwproject. Dergelijke besluiten van gemeenten, maar ook van de provincie en waterschappen, vielen niet onder de reikwijde van artikel 1.4 Chw. Wel is specifiek voor woningbouwprojecten een andere beperking van het beroepsrecht van gemeenten in de Omgevingswet opgenomen: een gemeente kan geen beroep instellen tegen een omgevingsplan of een vergunning (voor een ruimtelijke of technische bouwactiviteit) van een andere gemeente.[8] Hiermee is onderling beroep tussen gemeenten over woningbouwprojecten al uitgesloten en wordt voorkomen dat gemeenten tegenover elkaar bij de bestuursrechter staan.

In aanvulling op deze regeling in de Wet versterking regie volkshuisvesting wil ik aanvullende mogelijkheden bezien om woningbouw en energie- en CO2-projecten te versnellen door het beroepsrecht van overheden te beperken. Daarvoor laat ik zowel kwantitatief als kwalitatief onderzoek doen. Ik acht in dat verband relevant hoe vaak bestuursorganen nu werkelijk tegenover elkaar staan bij de bestuursrechter en of die zaken met een beperking van het beroepsrecht van

---

[6] Kamerstuk 32 127, nr. 219, p. 12-13.
[7] Bijlage bij Kamerstuk 32 127, nr. 160, p. 55.
[8] Dit is met de Wet versterking regie volkshuisvesting geregeld in artikel 16.83b van de Omgevingswet. Deze bepaling is ingevoegd bij amendement van het lid Wijen-Nass (Kamerstuk 36 512, nr. 101).

overheden ook voorkomen hadden kunnen worden, omdat er bijvoorbeeld geen andere procespartijen betrokken waren. Verder is relevant of het beperken van het beroepsrecht in die gevallen een versnelling op zou leveren. Op basis van deze recente gegevens kan ik dan een goede afweging maken of herintroductie van een bepaling zoals artikel 1.4 Chw daadwerkelijk een versnelling oplevert voor woningbouw en energie- en CO2-projecten. Over de resultaten van dat onderzoek zal ik u op de hoogte brengen.

De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,
E. Boekholt-O'Sullivan